

پیمان سپاری ارزی ضرورت یا محدودیت؟

پیمان سپاری ارزی، سیاستی که صادرکنندگان را ملزم به بازگرداندن ارز صادراتی به کشور می‌کند، سال‌هاست در اقتصاد ایران به‌عنوان ابزاری برای مدیریت نرخ ارز و تقویت تراز پرداخت‌ها به کار گرفته می‌شود، اما آیا این سیاست به‌تنهایی می‌تواند چالش‌های ارزی ایران را حل کند؟ با توجه به ساختار اقتصادی کشورمان و ریسک‌های بالای حساب جاری، پیمان‌سپاری ارزی تنها بخشی از پازل مدیریت ارزی است و بدون هماهنگی با سیاست‌های پولی و حساب سرمایه‌باز نمی‌تواند در بلندمدت نرخ ارز را پایدار نگه دارد.

اقتصاد کشورمان، به دلیل وابستگی به درآمدهای نفتی و نوسانات بازار جهانی، همواره با چالش‌های ارزی دست‌وپنجه نرم کرده است. پیمان‌سپاری ارزی، سیاستی است که صادرکنندگان را ملزم می‌کند ارز حاصل از صادرات خود را به سیستم بانکی کشور بازگردانند، اما از دهه‌های گذشته به‌عنوان راهکاری برای افزایش عرضه ارز و کنترل نرخ ارز در بازار داخلی به کار گرفته شده است. این سیاست در شرایطی که تراز پرداخت‌های ایران ما به دلیل کاهش درآمدهای نفتی یا تحریم‌ها تحت فشار قرار دارد، اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند، اما آیا این ابزار به‌تنهایی قادر به حل مشکلات ارزی ایران است؟ پاسخ طبق تحلیل‌های اقتصادی خیر است.

■ **چرا پیمان‌سپاری ارزی لازم است؟**

تراز پرداخت‌های کشورمان که شامل حساب جاری (صادرات و واردات کالا و خدمات) و حساب سرمایه (جریان ورود و خروج سرمایه) است، به دلیل ساختار اقتصادی خاص کشور شکننده است. ایران با ریسک بالای کسری حساب جاری مواجه است؛ کسری‌ای که می‌تواند به کاهش ذخایر ارزی و افزایش فشار بر نرخ ارز منجر شود. پیمان‌سپاری ارزی با اجبار صادرکنندگان به بازگرداندن ارز، به افزایش عرضه ارز در داخل کمک می‌کند و می‌تواند به‌طور موقت از نوسانات شدید نرخ ارز جلوگیری کند. این سیاست به‌ویژه در شرایط تحریم که دسترسی به ارزهای خارجی محدود است، به‌عنوان یک ابزار کنترلی برای دولت عمل می‌کند.

با این حال، پیمان‌سپاری ارزی تنها بخشی از معادله است. حتی کشورهایی با درآمدهای صادراتی بالا مانند عربستان سعودی که تا چهار برابر ایران نفت صادر می‌کنند، نمی‌توانند صرفاً با تکیه بر مازاد حساب جاری ناشی از صادرات، نرخ ارز را در بلندمدت مدیریت کنند. این موضوع نشان‌دهنده محدودیت‌های ساختاری این سیاست است.

■ **چرا پیمان‌سپاری کافی نیست؟**

مدیریت نرخ ارز در بلندمدت نیازمند هماهنگی بین سیاست‌های مختلف اقتصادی است. حساب جاری که پیمان‌سپاری ارزی به آن وابسته است، تنها یکی از اجزای تراز پرداخت‌هاست. حساب سرمایه که شامل سرمایه‌گذاری‌های خارجی، وام‌های بین‌المللی و جریان‌های مالی است، نقش کلیدی در تأمین ارز و ثبات اقتصادی دارد. در ایران، به دلیل محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها و عدم جذابیت برای سرمایه‌گذاری خارجی، حساب سرمایه عملاً بسته است. این موضوع توانایی کشور برای جذب سرمایه خارجی و جبران کسری‌های ارزی را محدود می‌کند.

علاوه بر این، سیاست پولی نیز نقش مهمی در مدیریت نرخ ارز دارد. سیاست‌های پولی، مانند تنظیم نرخ بهره یا کنترل نقدینگی، می‌توانند تقاضای ارز را در بازار داخلی تنظیم کنند، اما در ایران، سیاست‌های پولی اغلب تحت تأثیر ملاحظات سیاسی و تورم مزمن قرار دارند و نمی‌توانند به‌طور مؤثر با سیاست‌های ارزی هماهنگ شوند. بدون یک حساب سرمایه باز و سیاست پولی منسجم، پیمان‌سپاری ارزی تنها به‌عنوان یک راهکار کوتاه‌مدت عمل می‌کند و نمی‌تواند مشکلات ساختاری اقتصاد ایران را حل کند.

■ **مقایسه با سایر کشورها**

برای درک بهتر محدودیت‌های پیمان‌سپاری ارزی، می‌توان به تجربه کشورهایی مانند عربستان سعودی نگاه کرد. در این کشور با وجود درآمد‌های عظیم نفتی، برای مدیریت نرخ ارز به ترکیبی از سیاست‌های پولی، حساب سرمایه‌باز و مدیریت فعال ذخایر ارزی وابسته است. حتی در چنین اقتصادی، تکیه صرف بر مازاد حساب جاری نمی‌تواند ثبات ارزی را تضمین کند. ایران که درآمدهای صادراتی‌اش به مراتب کمتر از عربستان است و با محدودیت‌های سیاسی و اقتصادی بیشتری مواجه است، نمی‌تواند انتظار داشته باشد که پیمان‌سپاری به‌تنهایی مشکلات ارزش‌اش را حل کند.

■ **چالش‌های اجرایی پیمان‌سپاری**

اجرای پیمان‌سپاری ارزی در ایران با چالش‌های متعددی همراه است. صادرکنندگان، به‌ویژه در بخش خصوصی، اغلب از این سیاست به‌عنوان مانعی برای فعالیت‌های‌شان یاد می‌کنند. نرخ‌های دستوری برای تبدیل ارز صادراتی، پیچیدگی‌های مدیریتی و عدم شفافیت در بازار ارز، انگیزه صادرکنندگان برای بازگرداندن ارز را کاهش می‌دهد. برخی صادرکنندگان ممکن است به روش‌های غیررسمی برای دور زدن این سیاست روی آورند که خود به نشت ارز و کاهش اثربخشی پیمان‌سپاری منجر می‌شود.

علاوه بر این، نبود زیرساخت‌های مالی بین‌المللی، مانند دسترسی به سوئیفت یا بازارهای مالی جهانی، توانایی کشورمان را برای بهره‌برداری از حساب سرمایه محدود کرده است. این موضوع باعث شده است که سیاست‌های ارزی ایران بیش از حد به حساب جاری وابسته شوند، در حالی که حساب جاری به‌تنهایی نمی‌تواند بار مدیریت اقتصاد کلان را به دوش بکشد.

■ **راهکارهای پیشنهادی**

برای بهبود مدیریت ارزی، نیاز به بازسازی‌های ساختاری در اقتصاد هست. بازکردن حساب سرمایه، هرچند در شرایط کنونی دشوار است و می‌تواند با جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تقویت جریان‌های مالی، فشار بر حساب جاری را کاهش دهد. همچنین، هماهنگی بین سیاست‌های پولی و ارزی، از طریق تنظیم نرخ بهره و کنترل تورم، می‌تواند تقاضای ارز را مدیریت کند. در نهایت، بهبود شفافیت و کاهش دیون‌سالاری در اجرای پیمان‌سپاری ارزی می‌تواند انگیزه صادرکنندگان برای همکاری با این سیاست را افزایش دهد.

بخش صنعت، به‌عنوان محور توسعه پایدار، در سال ۱۴۰۳ با رکودی عمیق مواجه شد. گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که کاهش رشد تولید، افت سرمایه‌گذاری و تورم روبه‌کاهش در بخش صنعت، نشانه‌های نگران‌کننده‌ای از افول پویایی اقتصادی هستند. این گزارش، با رصد شاخص‌های کلیدی مانند تولید، فروش و اشتغال در شش ماهه دوم ۱۴۰۳، تصویری روشن از چالش‌های پیش‌روی صنعت ارائه می‌دهد. عواملی چون محدودیت‌های تحمیلی، نوسانات ارزی، کمبود انرژی و محدودیت‌های مالی، سبای‌های سنگین بر این بخش انداخته‌اند، در حالی که برنامه هفتم توسعه بر رشد صنعتی تأکید دارد، داده‌ها حکایت از عقب‌گرد در تولید شرکت‌های بoursi و کاهش پروانه‌های بهره‌برداری دارند. در این میان، افزایش سرمایه‌گذاری برای اشتغال صنعتی، تنها نقطه روشن در این تاریکی است که نیاز به حمایت‌های هدفمند دارد. ■ ■ ■

بخش صنعت، به‌عنوان یکی از ارکان اصلی اقتصاد همواره نقشی کلیدی در تحقق اهداف توسعه‌ای کشورمان داشته است. از برنامه‌های پنج‌ساله توسعه گرفته تا سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، صنعت به‌مثابه موتور محرک‌های دیده شده است که می‌تواند اقتصاد را از وابستگی به نفت‌رها و به سوی توسعه پایدار هدایت کند، اما گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که به بررسی شاخص‌های بخش صنعت در شش‌ماه دوم سال ۱۴۰۳ پرداخته است، روایتی متفاوت ارائه می‌دهد؛ صنعتی که در تنگنای رکود گرفتار شده است و با چالش‌هایی عمیق دست‌وپنجه نرم می‌کند.

■ **کاهش رشد تولید و فروش**

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این گزارش، کاهش رشد تولید در بخش صنعت است. داده‌ها نشان می‌دهند که در فصل دوم سال ۱۴۰۳، رشد بخش صنعت کاهش یافته است و در ماه‌ه همین سال، تنها شاهد افزایش محدودی نسبت به سال گذشته بوده‌ایم. این وضعیت در شرکت‌های بoursi که بخش مهمی از صنعت کشورمان را نمایندگی می‌کنند، به‌مراتب نگران‌کننده‌تر است. در شش‌ماه دوم ۱۴۰۳، تولید شرکت‌ها رشد منفی را تجربه کرده است. صنایعی مانند چوب و کاغذ، خودرو و قطعات، فلزات پایه، سیمان و محصولات شیمیایی با کاهش تولید مواجه شده‌اند. این کاهش، بیش از هر چیز به رکود عرضه‌محور نسبت داده شده است، به این معنا که محدودیت‌های تولید، مانند کمبود مواد اولیه،

اقتصاد در تنگنای رکود صنعتی گرفتار شده است

زنگ خطر «رکودصنعت»نواخته شد

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس از کاهش تولید و چالش‌های صنعت در سال ۱۴۰۳ خبر می‌دهد

مدیریتی، محدودیت‌های تولید و سیاست‌های قیمت‌گذاری است. به‌طور خاص، در سال ۱۴۰۳، به‌جز سه صنعت چرم، کک و فراورده‌های نفتی و محصولات شیمیایی که شاهد افزایش تورم بوده‌اند، سایر صنایع با کاهش تورم تولیدکننده مواجه شده‌اند. این وضعیت می‌تواند به کاهش سودآوری شرکت‌ها منجر شود و انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش صنعت را کاهش دهد. معنای این روند کاهش کیفیت محصولات، توقف نوآوری در تولید و حتی احتمال تعطیلی برخی واحدهای صنعتی است که می‌تواند به بیکاری و کاهش در آمد خانوارها منجر شود.

■ **محدودهای بهره‌برداری**

یکی از معدود نقاط روشن گزارش، افزایش سرمایه‌گذاری برای ایجاد اشتغال در بخش صنعت است. اگرچه تعداد پروانه‌های بهره‌برداری در سال ۱۴۰۳ کاهش یافته، اما سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های صنعتی به‌ازای هر کارگزار افزایش یافته است. به عبارت دیگر، هر کارگر صنعتی اکنون با سرمایه بیشتری فعالیت می‌کند که می‌تواند نشانه‌ای از حرکت به سمت فناوری‌های پیشرفته‌تر یا تولیدات با ارزش افزوده بالاتر باشد.

دیگر دستگاہ مهمی که در زمینه اتصال به سامانه املاک و اسکان خدمات بانکی و شرکت‌های تابعه آن مسئول ارائه خدمات حیاتی مانند آب، برق، گاز و فاضلاب هستند. این خدمات نیز از جمله خدماتی است که همه مردم روزانه با آنها سروکار دارند و بهترین بستر برای تحقق خوداظہاری محسوب می‌شوند. اگر وزارت نیرو خدماتی نظیر صدور انتعاب جدید آب و برق، تغییر نام اشتراک یا ارائه خدمات فاضلاب را به ثبت اطلاعات در سامانه املاک و اسکان منوط می‌کرد، میلیون‌ها نفر از مردم ناگزیر از تکمیل اطلاعات خود در سامانه بودند.

وزارت نیرو نیز همانند بانک مرکزی، تاکنون به این تکلیف قانونی عمل نکرده است. امروز همچنان امکان دریافت یا تغییر خدمات آب، برق و گاز بدون ثبت در سامانه وجود دارد و این موضوع، یکی دیگر از دلایل اصلی ناقص ماندن پایگاه داده ملی مسکن است. تخلف وزارت نیرو نیز همانند بانک مرکزی پیامدهای گسترده‌ای به همراه داشته است. نخست اینکه بخش مهمی از اطلاعات سکونتی مردم همچنان ناشناس مانده است، در حالی که قبضه‌های آب و برق و گاز یکی از دقیق‌ترین شاخص‌های‌باری شناسایی محل سکونت واقعی خانوارها محسوب می‌شود، وزارت نیرو با عدم اتصال خانوارها از طریق قبوض آب و برق سلب کرده و سیاست‌های مدیریت مصرف انرژی و پاره‌انه‌های همدند را با چالش مواجه ساخته است. بانک‌ها نیز با عدم اجرای کامل طرح الزام ثبت اطلاعات برای خدمات بانکی، از جمله افتتاح حساب و اعطای تسهیلات به ناکامی این سامانه دامن زده‌اند. این کم‌کاری‌ها عدالت مالیاتی و اجتماعی را مخدوش کرده و سوداگری در بازار مسکن را تقویت و اعتماد عمومی به کارآمدی دولت را کاهش داده است. ■ ■ ■

تکمیل سامانه املاک و اسکان با هدف ساماندهی امور در حوزه مسکن در دستور کار قرار دارد. اطلاعاتی که این سامانه به دست می‌دهد می‌تواند مبنایی برای اجرای سیاست‌های موردنظر باشد. به‌طور مثال، به زعم کارشناسان، اجرای قانون مالیات بر خانه‌های خالی در گروی دسترسی به داده‌های این سامانه است. به منظور تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان دستگاه‌های مختلف ملزم به همکاری شده‌اند. یکی از مهم‌ترین اقدامات این است که دستگاه‌های خدمات‌رسان مانند بانک‌ها، شرکت‌های برق، آب، گاز و شهرداری‌ها ارائه خدمات‌شان به مردم را منوط به ثبت اطلاعات آنها در سامانه املاک و اسکان کنند. این راهکار توانست تا حد زیادی به تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان از طریق خوداظہاری کمک کند. به طور مثال، مدارس ثبت نام دانش‌آموزان را منوط به ارائه کد دریافتی از سامانه کردند. همچنین صدور دسته‌چک نیز به ثبت اطلاعات فرد در سامانه املاک و اسکان منوط شد؛ این اقدامات نتایج خوبی داشت. کمسیون اصل ۹۰ به بانک مرکزی تکلیف کرده است در راستای تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان

■ **کم‌کاری بانک‌ها در ثبت اطلاعات در سامانه املاک و اسکان**

مصطفی پوردهقان، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی به «جوان» گفت: تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان اهمیت اساسی دارد و باید در دستور کار دولت با جدیت قرار بگیرد. مصوبه‌ای در قانون در رابطه با ایجاد سامانه املاک و اسکان داشتیم، به نحوی که دسترسی به اطلاعات جامع شهروندان به لحاظ سکونت و مالکیت داشته باشیم. این اطلاعات شفاف می‌تواند به عنوان ابزاری در دست حاکمیت باشد تا از آن در راستای اعمال روندهای بهتر حکمرانی استفاده کند.

وی ادامه داد: دسترسی به اطلاعات جامع شهروندان در زمینه اسکان و مالکیت زیربنایی برای سیاستگذاری‌های مالیاتی، امنیتی، اجتماعی و اقتصادی است. در دنیای امروز، اطلاعات اهمیت حیاتی برای دولت‌ها دارند. حاکمیت بدون در اختیار داشتن اطلاعات و داده‌های دقیق نمی‌تواند سیاستگذاری‌های دقیقی داشته باشد. در همین راستا، تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان اهمیت اساسی دارد. این نماینده مجلس خاطر نشان کرد: به منظور تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان بانک‌ها موظف شدند صدور دسته چک را منوط به تکمیل اطلاعات

سرمايه‌گذاری کاهش می‌یابد، تولید افت می‌کند و در نهایت، معیشت خانوارها تحت تأثیر قرار می‌گیرد. این بدبینی می‌تواند چرخه‌ای معیوب ایجاد کند که در آن کاهش تولید به کاهش اشتغال و کاهش اشتغال به کاهش تقاضا منجر شود.

■ **صنعتی که فرصت‌ها را از دست می‌دهد**

اشتغال، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های تأثیرگذار بر زندگی مردم، در بخش صنعت وضعیت مطلوبی ندارد. در شش‌ماهه دوم ۱۴۰۳، بخش خدمات با ۵۳/۲ درصد، بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده و صنعت با ۳۲/۵ درصد در رتبه دوم قرار دارد. با این حال، کاهش اشتغال در بخش صنعت نسبت به شش‌ماهه نخست ۱۴۰۳ و مقایسه با سال قبل، نشان‌دهنده از دست‌رفتن پتانسیل اشتغالزایی این بخش است. این موضوع به معنای کاهش فرصت‌های شغلی پایدار است. صنعت، برخلاف بخش خدمات که با کیفیت و با درآمد مناسب ارائه دهد، اما وقتی نیاز بخش در رکود فرو می‌رود، فرصت‌های شغلی جدید ایجاد نمی‌شود و حتی مشاغل موجود نیز در معرض خطر قرار می‌گیرند.

■ **ریشه‌های بحران راه پیش‌رو**

رکود کنونی بخش صنعت نتیجه ترکیبی از عوامل داخلی و خارجی است. تحریم‌های اقتصادی، نوسانات ارزی و محدودیت‌های انرژی از جمله موانع خارجی هستند که تولید را مختل کرده‌اند. در داخل نیز سیاست‌های قیمت‌گذاری، پیچیدگی‌های دیون‌سالاری و کمبود دسترسی به منابع مالی، مانع از پویایی بخش صنعت شده‌اند. برای خروج از این وضعیت، نیاز به بازسازی‌های ساختاری است. نخست، سیاست‌های اقتصادی باید به سمت ایجاد فضای رقابتی حرکت کنند. دوم، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انرژی و تأمین مواد اولیه باید در اولویت قرار گیرد. سوم، تسهیل دسترسی به منابع مالی برای تولیدکنندگان، به‌ویژه بنگاه‌های کوچک و متوسط، می‌تواند چرخ تولید را به حرکت درآورد. در نهایت، کاهش نااطمینانی سیاسی و اقتصادی از طریق دیپلماسی فعال و سیاستگذاری شفاف می‌تواند اعتماد فعالان اقتصادی را بازگرداند. یادمان باشد رکود صنعت تنها یک خسر اقتصادی نیست، بلکه واقعیتی است که بر زندگی روزمره همه ما تأثیر می‌گذارد. از افزایش قیمت کالاها گرفته تا کاهش فرصت‌های شغلی، اثرات این رکود در سفره خانوارها احساس می‌شود، اما این چالش، فرصتی نیز به همراه دارد. با آگاهی از وضعیت کنونی و مطالبه‌گری از سیاستگذاران، می‌توان نقشی فعال در شکل‌دهی آینده اقتصادی کشور ایفا کرد.

متقاضیان در سامانه املاک و اسکان کنند. این اقدام نتایج خوبی داشت و تا حد زیادی به تکمیل اطلاعات سامانه مورد بحث کمک کرد. پوردهقان گفت: کمسیون اصل ۹۰ در راستای تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان بانک مرکزی را موظف کرده است که اعطای تمامی خدمات بانک‌ها از جمله اعطای تسهیلات و بازکردن حساب را منوط به دریافت کد دریافتی افراد از سامان املاک و اسکان بکنند این موضوع هنوز عملیاتی نشده است.

وی ادامه داد: یکی از بهترین سیاست‌ها به منظور تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان این بود که ارائه خدمات به مردم در دستگاه‌های مختلف منوط به ارائه کد دریافتی از سامانه املاک و اسکان بعد از ثبت اطلاعات افراد شود.

این نماینده مجلس خاطر نشان کرد: یکی از جاهایی که این سیاست خیلی خوب جواب داد، بانک‌ها بود. تقریباً همه مردم سر و کارشان به بانک‌ها می‌افتد و بخش زیادی از مردم برای دریافت دسته چک اقدام می‌کنند. همین امر باعث شد که اطلاعات سامانه املاک و اسکان پس از منوشدن دریافت دسته چک به ثبت اطلاعات

در سامانه مورد بحث، بیش از پیش تکمیل شود. پوردهقان گفت: بانک مرکزی به دلیل عدم اجرای درست طرح ملزم کردن بانک‌ها به دریافت کد دریافتی افراد از سامانه املاک و اسکان موقع ارائه خدماتی مانند افتتاح حساب و ارائه تسهیلات کارت‌رزدی از مجلس دریافت کرد. مهلت مجددی به وی و وزیر اقتصاد داده شد تا اقدامات مقتضی را در راستای اعمال این طرح انجام دهد.

وی ادامه داد: آنطور که بانک مرکزی اعلام کرده، ابلاغیه مربوط به منوط کردن ارائه خدمات بانک‌ها به مردم به ثبت اطلاعات‌شان در سامانه املاک و اسکان به بانک‌ها داده شده است. در این وضعیت، باید نظارتی بر اجرای این ابلاغیه صورت بگیرد و بانک‌ها پاسخگو باشند که چرا این ابلاغیه را اجرایی نکرده‌اند.

این نماینده مجلس در پایان تأکید کرد: با توجه به مزیت‌هایی که سامانه املاک و اسکان برای شهروندان، تکمیل اطلاعات آن باید با جدیت در دستور کار باشد. دولت برای اعمال سیاست‌های مدنظرش در حوزه مسکن نیازمند اطلاعاتی است که سامانه مورد بحث به دست می‌دهد.

به سامانه مورد بحث، بیش از پیش تکمیل شود. پوردهقان گفت: بانک مرکزی به دلیل عدم اجرای درست طرح ملزم کردن بانک‌ها به دریافت کد دریافتی افراد از سامانه املاک و اسکان موقع ارائه خدماتی مانند افتتاح حساب و ارائه تسهیلات کارت‌رزدی از مجلس دریافت کرد. مهلت مجددی به وی و وزیر اقتصاد داده شد تا اقدامات مقتضی را در راستای اعمال این طرح انجام دهد.

وی ادامه داد: دسترسی به اطلاعات جامع شهروندان در زمینه اسکان و مالکیت زیربنایی برای سیاستگذاری‌های مالیاتی، امنیتی، اجتماعی و اقتصادی است. در دنیای امروز، اطلاعات اهمیت حیاتی برای دولت‌ها دارند. حاکمیت بدون در اختیار داشتن اطلاعات و داده‌های دقیق نمی‌تواند سیاستگذاری‌های دقیقی داشته باشد. در همین راستا، تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان اهمیت اساسی دارد. این نماینده مجلس خاطر نشان کرد: به منظور تکمیل اطلاعات سامانه املاک و اسکان بانک‌ها موظف شدند صدور دسته چک را منوط به تکمیل اطلاعات